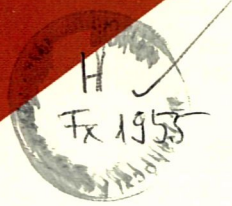


4x1955
4
Ünnepi Könyvhét

2012. június 6–11.



KÖNYVHETI ÚJSÁG

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
ünnepi könyvheti kadvánnya



Moletan.kobla

Hiss Ilona művészkönyve

Költészet és/vagy közélet

L. Simon László nyitja meg a könyvhét megyei rendezvényeit

L. Simon László József Attila-díjas író, költő, szerkesztő nyitja meg a 83. Ünnepi Könyvhét és 11. Gyermekkönyvnapok megyei rendezvényesorozatát június 6-án, szerdán délelőtt fél 11-kor Szerencsen a Bocskai István Gimnázium és Szaképzőiskolában, majd rendhagyó órát tart a gimnázium diákjainak. Délután 5 órától „A Műút a könyvtárba vezet” című sorozat keretében Miskolcon a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban találkozik az érdeklődőkkel.



A Tokaji Írótábor archívumából

Fotó: Sáray Ákos

L. Simon László 1998 és 2004 között a F fiatal Írók Szövetségének alapító elnökeként, 2004 és 2010 között a Magyar Írószövetség titkáráként tevékenykedett. 2010-től országgyűlési képviselő, az Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottságának, valamint a Nemzeti Kulturális Alap Bizottságának elnöke. A Magyar Műhely, a Kortárs és a Kommentár című folyóiratok szerkesztője, 2007-ig a Szépirodalmi Figyelő főszerkesztője volt. Mindezek mellett a Ráció Kiadó szerkesztőjeként is tevékenykedett, a Magyar Műhely Galéria kurátoraként több kiállítás megszületése fűződik a nevéhez.

L. Simon Lászlónak – nyilatkozta róla G. Komoróczy Emőke – „fontos szerepe van az avantgárd hazai térnyerésében, szervezésében és elfogadtatásában”. Első önálló kötete 1996-ban jelent meg. Versei, esszéi, fotós könyvei, tanulmánykötetei mellett társszerzője egy, a Velencei-tó környékének szőlő- és borkultúráját bemutató kötetnek is.

Fotóival, vizuális költeményeivel, elektrografikáival több csoportos és egyéni kiállításon vett már részt. Vizuális munkássága részeként könyvborítókat, könyveket, folyóirat címlapokat tervez.

A Japán hajtás című verseskötetéről így írt a Magyar Nemzet 2008. szeptember 2-i számában Kabdebó Lóránt írodalomtörténész:

„L. Simon László élete értelmezésébe építi szülei, nagyszülei és a velük egyidős öregek helyét. Szövegei belső megküzdöttségének köszönhetően mindenkinek megvan a maga helye ebben a költészetben. Együtt él és összekapcsolódva lélegzik a mindenség.

De nehogy azt hidd, kedves olvasóm, hogy mindezt a számba rágta a költő. 'A legjobb szó keresése' az ő költői gyakorlata. (...) És ebben a világrendben óvatosan, finom mozdulatokkal öleli egybe az összetartozó embereket. Külön-külön mindenkit. Meggyőződése: ha már beleszületett, mindenkinek kell, hogy legyen helye ezen a világon. Legfeljebb vagy ő nem találja, vagy őt nem találják. (...) A könyv bemutatójára a barát iránti kíváncsiság vezetett, a költő tiszteletével tértem haza. Minden mozdulatom, vonzódásom, igényem, vágyam benne van valamelyik szavában, sokfelé figyelő mondataiban. Ezeknek a verseknek a világában jól érzem magam. Nemcsak verseiben, de sugallatukra az oly idegennek feltűnő, oly rikkantóan nyüzsgő, folyton változó, mindig másként alakuló világunkban is.

Utóhang: A 'japán hajtás' bizonyos reprezentatív, dupla oldalas könyvnyomtatási technikát jelent. A költő avantgárd múltjából maradt egyéni leleménye, hogy a bezárt belső oldalakra fotókat nyomtatott. Csakhogy így a képek hozzáférhetetlenek. Csöszszerűen nem tudtam a képeket belátni, a lapokat szétvágni nem akartam, mert a rejtett fotót kettévágná. Marad az egyik oldal bekötésének átvágása a gyökerénél. Ügyetlen ember lévén, nehezen tanultam bele, a könyv egy része tönkrement, de közben megértettem: L. Simon László fotóként a részletek csodálatos darabjait rejtette könyvébe. A versek visszáját. A fotók a világból kiszakított részletek, ezeket rendezi vissza verseibe. A részek vágyakoznak helyükre. Hogy a költő elhelyezze őket a létezés egyetemességében. Engem mindenesetre rendre tanít a könyv: keressem meg mindennek mindenkor a saját pontos helyét.”

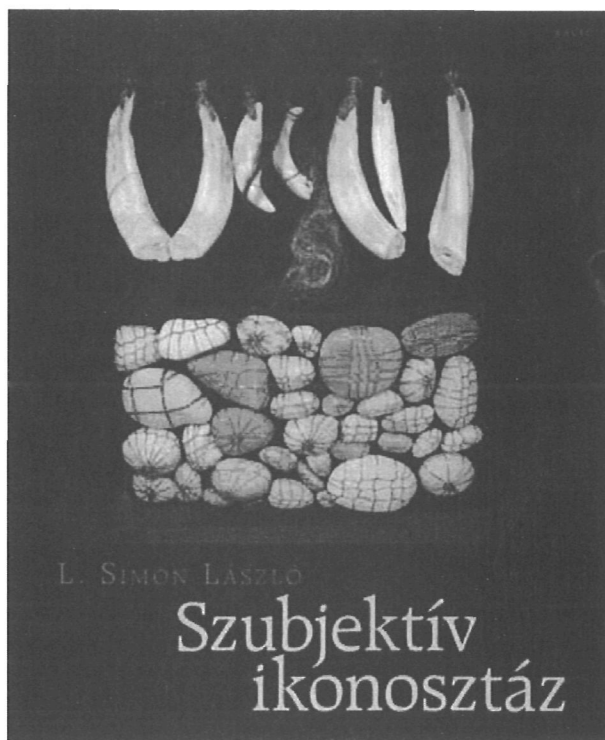
L. SIMON LÁSZLÓ VERSEI

Nemfélekcakmélyítemmagam
banaszótságylöcs
értformáló
kbelő
lük
ne
k
e
d
-
o
l
y
an
eza
zeszt
étikaidist
anciamintegyfelf
ordítottölcsérmintab
etűkszamaúgynőatávolságköztünk

*

Cím nélkül

Bor van az Úr kezében,
a seprője kifőzésre vár;
iszogatunk,
s közben filmre veszem,
ahogy eltakarod a melled.
Kértél, hogy ne kérkedjek,
hogy ne emeljem magasra a szarvam,
hogy keresselek meg,
és mondjam el,
mi változott,
és mi az,
ami mégis állandó.
De én csak járkálok a kamerával,
a borosüveggel,
(töltenék,)
s látom,
ahogy egy tó közepén
mind csónakba szállunk,
s egyedül evezünk a partra,
ugyanarra a partra,
de más-más oldalra.
Majd némán állunk,
fáradtan.
Megalázva
vagy felmagasztalva.



Részlet a kiadói ajánlásból

„L. Simon László a kortárs magyar képzőművészet határvidékein is otthonosan csatangoló alkotók és az avantgárd szellemiségét szolid magától értetődöttséggel újratereztető, konok, autonóm művészek ihletett értelmezője. Esszéket ír, a műfaj Cs. Szabó László szerinti klasszikus értelmében a 'líra, a széppróza és a tudomány közös forgókorongján' formázva a művészetről szóló gondolatait, de a könyv, amit az olvasó a kezében tart, úgy is értelmezhető, mint egy művészeti napló. Bárhol felüthetjük, bárhol bekapcsolódhatunk: néhány mondat után magával ragad a stílus, a következetes, meggyőző érvelés, amellyel jólesik egyetérteni. A szerző erős szálakkal kapcsolódik a magyar avantgárd szellemiségéhez, de ez a kötet kizárólag művészeti érdekltségű: az avantgárd elméletek elvontságának és dogmatikusságának nyoma sincs az írásában. (...) Sokféle műalkotásról olvashatunk ebben a könyvben. Ez a sokféleség mindenképp előtt annak a kifinomult esztétikai igényességnek, minőségérzéknek az eredménye, amellyel L. Simon a művészethez közelít. Ezekből a választásokból egy nagyon sajátos, erőteljesen szubjektív színezetű ikonosztáz szerveződik, de az így felépülő roppant művészetfalkak masszív az alapja. Kierlelt világnézet és kritikus szellem.”

(L. Simon László: Szubjektív ikonosztáz. Ráció Kiadó, Budapest, 2012)

Centrum és Redivivus

Először is a címet magyarázom meg: nincsen benne semmi rejtélyesség. Pusztán gyakorlati útmutatás. A Parnasszus Kiadó jelenteti meg, és a Parnasszus folyóirat olvasói tudják, hogy ez a cím a folyóirat két állandó rovatának a neve. Centrumba állítják egy-egy ma is élő klasszikusunkat, és a Redivivusban egy-egy múlt nagyságra emlékeziünk értő figyelemmel.

Evtizeddel ezelőtt súlyos szívműtéten estem át, és az első előadás, amit mertem utazással együtt vállalni, az a Parnasszus egri táborozása alkalmával hangzott el. Pógyor Margit doktornő orvosi kíséretével már én vezettem Miskolcra Egerig és vissza autómatt, az első írásom alapja pedig az előadás lett, amelyet végig állva, egyfolytában megállás nélkül tartottam.

Ezt követi egy sajátos önéletrajzi elemekkel átszőtt visszaemlékezés, amely egy skóciai lap körkérdéséből fakadt: kit tartok a huszadik század legmeghatározóbb személyiségének. Személyes szempontjaimat fejtettem ki a Churchill-jelenségről a folyóirat Európa-számában.

Ezt követő szövegeimben emlékezesek könyvek és emberekre: Szabó Lőrincről, tisztelt atyai barátomról, a nemzeti költőként is kiemelkedő Vas Istvánról, valamint az utolsó évei szenvedéseit derűs költői megjelenítéssel végigélő Zek Zoltánról.

A Centrumban Juhász Ferencről, a század egyik legnagyobb és legmeghatározóbb költői zsenijéről közöltem elemzést A halottak királya című époszát a középpontba állítva. Örök vitapartnerem a költészetéről és a létezésről való gondolkozásban Tornai József. Hozzá kötődött már az egri előadásom is, majd pedig külön portréban gondolkoztam el költészettanáról. Kalász Mártonról valaha monográfiát kellett volna írnom, az elmaradt könyvet egy portré helyettesíti most, mert még mindig nem találtuk meg költészete értéke szerinti méltó helyét irodalmunk történetében. Végül a valahai Hetek költői csoport két klasszikussá nemesedett tagjáról, Ágh Istvánról és Buda Ferencről villantok fel probléma-áttekintéseket.

És nem hagyhattam ki a témát, mely kiadó-főszerkesztőmmel, Turczy Istvánnal összeköt minket: az érvelést a műfordítás értékéről. A műfordításról, ami a magyar irodalomban a barátság, a személyes állásfoglalás megvallásának lehetősége, és egyben a poétai tehetség próbája. Ennek során felvillantom barátságunkat Itamár Jaoz-Keszt izra-

eli költővel, és megemlékezem Dobos Marianne egyik első nagysikerű könyvének létrejöttéről. Megszövöm benne a barátság lélektől lélekig kapcsolódó koszorúját.

Ha pedig megkérdezik, kötetem egészében miről szeretnék elgondolkozni, akkor azt felelhetem: a költeményt keresem, amely értem – és mindenkiért – akként íratik, láttatik, éreztetik, szerveződik, hogy a létezés érzékelt „hézagai” tátongó mélységét glóriával átallépje. Amelyről elmondhatom: „a világnak kedvemért ellentéte vagy”. Az alkotást keresem, ami a tragic joy jegyében felmutassa nem azt, ami alkotójában benne él, hanem ami benne lehet. Vagy éppen lehetne. Amitől a kérdező, bár „rettenetes”-ségét kimondva visszaborzad, ha engedi a választ megszerveződni, ő maga is dallá változik, táncolni kezd, – „fölragyog az ünnep”. Műfajában megnevezve: az elégia vigaszát hozza.

Az alkotás kiindulását jelentő kérdező pozícióban még ott látom megszemélyesülve a korával szembesülő alkotót. Amint felmutatja a mostanra pontokra-szakadt történetében személyes és közösségre meghatározott helyzeteket. Amint történelmileg és grammatikailag biztosnak vélt világa széthullik. Benne és körülte minden szétfelé tart. Amikor képtelen meghatározni már önmagát.

A kidolgozás folyamataiban „költőnk” önmaga problematizálására fokozatosan rátalálva személyében elveszíti rálátását az általa kért világra. Ennek dokumentálása magas művészetté lényegülve: a kiszolgáltatottság és tehetetlenség, a széthullás kiformálása. Vajon sikerül-e a mű létrejötte során az alkotás olyan képességeit is működtetni, amelyek a történetbeli személy érzékelési és gondolati lehetőségein túl a műbe a világ megalkotottságának valamilyen aspektusát szervezhetik? Képes-e az alkotó engedni egy tőle független alkotást szerveződni, amely számára is meglepetésként jelentkezve vigasztalást nyújtson mindenirányú biztonságvesztésében?

Kérdés: rátaláltam-e a kortársi költészet gyakorlatában e költeményfajta megvalósulásának módozataira, amelyek során az alkotásnak sikerülhet kiválnia, önálló létezésre ébrednie az alkotásfolyamatban. Kétségbeejtő helyzetben megjelenő alkotóját – és vele együtt mindenkori olvasóját – valamely rejtekúton a boldog derű aurájába emelni.

Lator László költő – költőkről és a költészetéről

Lator László Kossuth-díjas költő, irodalomtörténész nyitja meg az ünnepi könyvhét miskolci rendezvényeit június 6-án, szerdán délután 3 órakor a Szinva teraszon. Ezt követően – délután fél 4-től – a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban találkozik olvasóival.

Vajon honnan van Babits verseinek testes-húsos, mondhatni, érzékies ragyogása? Hiszen jellegzetesen befelé figyelő költő, a közvetlen látványnál, úgy tetszik, jobban érdekli a látvány keltette gondolati, érzelmi, hangulati hullámmás. Tagadhatatlanul volt benne valami túlérzékeny, ideges irtózás a tiszta gondolathoz, az eszmékhez képest fertőzött, romlékony anyagi világtól.

A matéria Babits verseiben

A Kosztolányi-dallam tolakodóan feltűnő eleméről, a rímről igazán nem könnyű beszélni. Mutatványos rímelésével mára meglehetősen eltelünk. Pedig hát ez sem ilyen egyszerű. Ne felejtjük el, hogy a nyelvünkben rejlő, szinte kimeríthetetlen rímlehetőségek nagy mámorát Csokonai után igazán a Nyugat első nemzedéke élte át. Ebben aztán különb zenét tudtak ők, mint a franciák! Volt telten zengő, valószínűtlenül tökéletes rímharmónia, voltak ínycrímek, finom diszharmóniák és káprázatos diszsonanciák, hogy az alliterációról ne is beszéljünk.

A Kosztolányi-dallam

Szerencsés költőalkat volt. Ha végigtekintünk sokfelé nyújtózó nagy életművén, az az érzésünk, hogy mindig mindent javára tudott fordítani. A sivatagban is meg tudta találni a termékeny törhető földdarabot. Úgy tetszik, a világ engedelmesen hozzákezesedett, eredendően költői oldalával fordult feléje, éppen csak be kellett fogadnia a versbe. Mintha nem is kellett volna megküzdenie az anyag, a nyelv közegellenállásával. De e mögött az olyan természetes könnyedséggel bomló költészet mögött szívós munka, állandó értelmi, érzelmi feszültség, vizslafigyelem, tudatos építési terv van. És a felfedezés termékeny ösztöne.

Illyés Gyuláról, olaszoknak



Lator László – Kárpáti Éva festménye

Vas István sohasem érte be a résszel, a töredékkel. Mindig az egészet akarta. Hatalmas egészségű szellemi szervezete mohón nyelte és hasonította magához a világot. Arról beszélt, ami vele, körülötte történt. Kényszerek közt is mindig szabadon. Ha nem mondhatta azt, amit akart, kész volt lemondani a költészetéről, a neki mindennél fontosabbról, csak hogy erkölcsi épségét megőrizze.

Mindig az egészet

Weöres Sándor versei úgy hatottak rám, mint a túl erős alkohol a tapasztalatlan ivóra.

Vázlat Weöres Sándorról

Ha majd az utókor filológusa meg akarja rajzolni Kormos István életútját, a verseihez kell folyamodnia. Mert Kormos István önéletrajzi költő. Lírájának állandó csillagai ott fénylenek-hunyorognak gyerekkora égén.

Kormos István

Különben a verssel sok mindent meg lehet csinálni. Csak egyet nem bír el: a formátlanságot. Akkor se, ha tüntetően szabad vers. De hogy mitől lesz a versnek formája, pontosabban: mivel tudja a forma képzetét sugallni, azt nem könnyű megmondani.

Két kis kritika

(Lator László: Szigettenger. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1993.)

Az írás és a hangzás ünnepe

*Van könyvszemle, van könyvszakma,
Van itátum, van itász,
Van ítész, ki gyűl könyvszagra,
Van citátum s vonítás.
Van mindenre bölcs idézet –
Írók könyvükből kinéznek,
S lényük arra riad, ó,
A világ is kiadó!*

Kovács András Ferenc: Könyvvásárok könyvvására

A könyv ünnepe nemcsak a nyomtatásé, hanem tágabb értelemben az írásé és olvasásé, végső soron tehát a hangzásé is. Az ünnep kezdetei városunkhoz kapcsolódnak nemcsak az ünnepi könyvhét itteni kezdeményezése folytán, hanem annak a – feltételezhetően közeli helységben készült – kódexnek köszönhetően is, amely az első ismert magyar nyelvű szöveget tartalmazza. Ebben a – ritmikus prózában pergamenre másolt – szövegben már versritmusú részleteket is találunk, köztük a *Nüm heon mugánek, gye mend ű fojánék halalut evék* sort, amely a bűnbeesés teremtéstörténeti következményét egyidejűleg ütemhangsúlyos (3/3/3/3/2) és hangsúlyváltó (xxx/xxx/xxx/xxx/xx), vagyis szimultán versformában fogalmazza meg. A hangsúlyváltó képlet egy *hangsúlyváltó hexameternek* a képlete.

A magyar nyelv prozódiai sajátosságainak megfelelően ebben az egyetlenegy sorban nem két, illetve három, hanem négy, sőt ennél több versrendszer lehetősége sejlik fel. Versrendszerek, amelyekre évszázadok magyar költészete és műfordítás-irodalma épül, s amelyek révén elszakíthatatlan szálakkal kötődünk az egyetemes értékekhez. Legfontosabb hozzájárulásunk ezekhez az értékekhez éppen a kötött formák változatosságában, a talán nyolcnál is több versrendszer használatában megnyilvánuló sokszínűség. Lássuk csak!

1. Az *ütemhangsúlyos* vers sorait egy-egy meghatározott helyen álló hangsúly tagolja ütemekre.
2. Az *időmértékes* vers soraiban a hosszú és a rövid szótagok váltakozása mintáz belső ritmusegységeket.
3. A *hangsúlyváltó* verssorokban a hangsúlyos és a hangsúlytalan szótagok váltakozása eredményez olyanszerű ritmusképleteket, mint az időmértékes vers rövid és hosszú szótagjai.
4. A *moraszámláló* vers sorai rövid – azaz egy morás – és hosszú – azaz két morás – szótagokból álló, azonos moraszámú belső ritmusegységekből épülnek.
5. A *bimetrikus szimultán* vers sorai egyidejűleg ütemhangsúlyos és időmértékes ritmusúak.
6. A *trimetrikus szimultán* vers sorai egyidejűleg
 - a) ütemhangsúlyos, időmértékes és hangsúlyváltó vagy
 - b) ütemhangsúlyos, időmértékes és moraszámláló ritmusúak.
7. A *quadrimetrikus szimultán* vers sorai egyidejűleg ütemhangsúlyos, időmértékes, hangsúlyváltó és moraszámláló ritmusúak.

Quadrimetrikus sorokból épül, például, a következő strófa: *Kicsi őz, fuss ide, / a gyep itt szép üde, / takaró vállamon, / a felét rád adom.* (Magyar etüdök 12.)

A négyféle – ütemhangsúlyos, időmértékes, hangsúlyváltó és moraszámláló – mértéket kettősével társítva, Weöres Sándor sorait akár hatszorosan szimultán ritmusúnak is tekinthetnénk. Ha azonban elfogadjuk a szakirodalomnak azt a megszorító megjegyzését, hogy magyar versben szimultaneitást csak eltérő prozódiai alapú ritmusok társulása eredményezhet, akkor arról adhatunk számot, hogy Weöres Sándor idézett soraiban az ütemhangsúlyos ritmus külön-külön az időmértékes és a moraszámláló ritmussal, a hangsúlyváltó ritmus pedig külön-külön szintén az időmértékes és a moraszámláló ritmussal társul, vagyis ezek a sorok négyszeresen szimultán ritmusúak.

8. A *szótagszámláló* vers státusa a magyar költészetben sajátos. Ez annak tudható be, hogy a magyar szövegekben a szótagok pusztá száma nem ritmus-meghatározó. A gyakorlatban mégis egyre gyakoribbak a ritmikai elvárásoknak pusztá szótagszámukkal is megfelelő magyar versek, köztük a japán moraszámláló haiku 5–7–5 szótagú magyar változatai.

A *szótagszámláló* magyar haikut és rokon versformáit is *bimetrikussá* teheti az egyidejűleg következetesen érvényesített *ütemhangsúlyos* és még inkább az *időmértékes* ritmus.

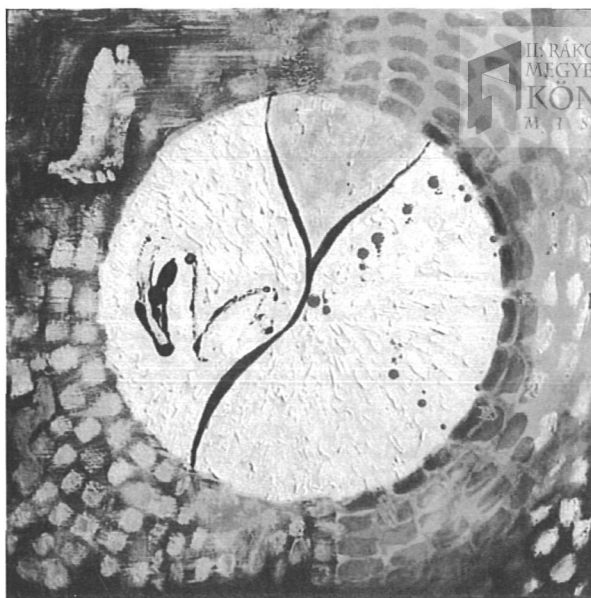
Az utóbbi lehetőség komplex példája Kovács András Ferenc Janus Pannonius alakját megidézõ verse:

Újratemetni / A szórt hamut, áldani / Hült pora vázát? / Szelleme túlcsap a szón, / Csontjai szent szigorán. // Holmi püspöknél / A poéta fénylõbb, mert / Dicsõbb, s díszes valahány / Sorában... Híre / Nem márvány ragyogása – / Inkább verseit olvasd. // Arca szavakban / Elél, ha igen, de ha / Mégsem – imára! (Ungheretto dicsõsége)

A tanka, *sedõka* és haiku összevont sorainak *idõmértékes* képletében egy *holodaktikus* hexametert és két *hémiepesz* kólont összekapcsoló *disztichon*, egy *szapphói* strófa, valamint keretezõ visszatérésként egy újabb *holodaktikus* hexameter követi egymást.

Az átfogóbb keret – az írás és a hangzás ünnepehez illõen – nem egyetlen költemény sorait, hanem nyolc évszázad magyar költészetét öleli egybe: *Nium heon mugának, gye mend ú fojának halalut evék. – Arca szavakban / Elél, ha igen, de ha / Mégsem – imára!*

(A szerzõ a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán végzett oktatói és tudományos munkásságáért, irodalomtörténeti kutatásainak elismeréseként Miskolc város ünnepén Szabó Lõrinc-díjban részesült.)

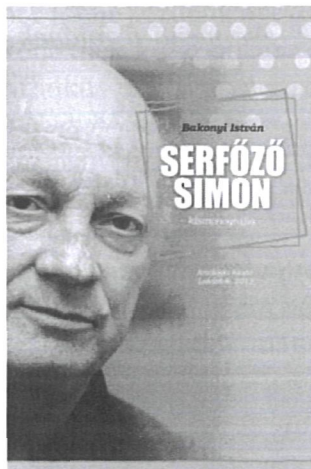


Homonna György képzõmûvész, a miskolci Avasi Gimnázium rajztanára, az iskola rajztagozatának alapítója május 11-én, Miskolc város ünnepén megkapta Miskolc Város Pedagógiai Díját. Az elismerés indoklása szerint: „a rajztagozaton rendkívüli érzékenységgel és módszertani felkészültséggel, szakmai és mûvészettörténeti megalapozással vizuálisan magasan képzett diákok tucatjait indította útnak, ezért méltó Miskolc Város Pedagógiai Díjára”. De az Avasi Gimnázium rajztagozatosai mellett a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár látogatóinak vizuális nevelését is szolgálja, hiszen évek óta õ zsûrizi – Kovács Zsolttal – a gyermekkönyvtár rajzpályázataira érkezõ alkotásokat.

A költő és kiadó kismonográfiája

Bakonyi István – személyes hangon – Serfőző Simonról

A Miskolcon élő Serfőző Simon József Attila-díjas költő, könyvkiadó munkásságát mutatja be a Bakonyi István irodalomtörténész, a székesfehérvári Kodolányi János Főiskola tanára által írt monográfia. Az Antológia Kiadó gondozásában, a 83. Ünnepi Könyvhétre megjelent kötetből a szerző bevezető gondolatait közöljük.



Több mint három évtizede ismerem Serfőző Simont. Nem tudok róla elfogulatlanul írni, így hát a feladat nehéz.

Emlékszem székesfehérvári jelenléteire a nyolcvanas évekből, azokra az irodalmi estekre, amelyeken megismertem a halk szavú, ugyanakkor rendkívül ka-

rakterisztikus költőt és felelős magyart, aki keményen perelt a hatalommal, és hűséggel szólt gyökereiről. Tagjaként annak a költői csoportosulásnak, amelyet Heteknek ismer az irodalmi közvélemény. Amikor ezeket a sorokat írom, már csak hárman vannak közöttünk. Serfőző Simon, Ágh István és Buda Ferenc. Bella István, Ratkó József, Kalász László és Raffai Sarolta nincs itt a földi létben. Különböző utakat jártak és járnak, ám összefűzte őket az a hagyomány, amelynek József Attila éppen úgy jelző oszlopa, mint Illyés Gyula, vagy hogy időben közelebbi példákat mondjak: Juhász Ferenc, Nagy László vagy Csoóri Sándor. S hogy ez Serfőző Simon esetében mit jelent, azt igazán azokon a bizonyos székesfehérvári irodalmi délutánokon és estéken értettem meg. Például akkori munkahelyemen, a Jáky József Szakközépiskolában, ahol egy rendhagyó irodalomórán a költő fölolvasta Feledésből az emlékmű c. versét, s amelynek hatására az ott szereplő versmondó (és később költő) Bobory Zoltán elhatározta, hogy zarándokutakat szervez a Don-kanyarba, és fölépítik a pákozdi Mészeg-hegyen azt az emlékkápolnát, ami azóta emlékeztet a háborús áldozatokra.

S az igazság része az is, hogy 1976-ban Serfőző Simon Ma és mindennap c. kötetéről jelent meg életem első folyóiratközlése a pécsi Jelenkorban, s emlékszem, hogy Szederkényi Ervin a fiatal recenzens jelenlétében olvasta figyelmesen az írást... Személyes hangom oka aztán az is, hogy a Serfőző Simon vezette miskolci Felsőmagyarország Kiadónál számos kötetem megjelent az elmúlt években.

Mindezek persze nem béníthatják meg a kismonográfia szerzőjének tollát, itt-ott a kritikus hangot. Ám a tisztesség kedvéért jónak láttam a fenti sorokat előrebocsátani. Abban meg egyetérthet a szerző és az olvasó, hogy a költő és író eddigi pályája okot ad a méltatásra.

Bakonyi István

SERFŐZŐ SIMON

Én vagyok az

A gátoldalt eső veri,
én paskolom napok óta,
s zuhogok odakint.
Én csendesedek el aztán,
s májusfává én szalagozom fel
szivárvánnyal a növendék fűzfát.

Én pörgetem a forgószélet.
A szomjúságot is, mint a lovat,
én itatom meg.
Ha öröm nevet, én vagyok az.
Én a magasság,
a földig lecsüngő gally is.
Sietős út hazafelé:
mindjárt rámestedik.

Vagyok konok erő,
a Tiszát lehozom a hegyekből.
Láthatár vagyok – távolodóban,
eloldva magam a földtől.
S én, aki felhúzza az időt,
hogy reggel felébresszen.
Idejében feljöjjön a Nap:
megjelenjek az égen.

Az Ünnepi Könyvhétre megjelenő Az év versei 2011 című antológiában Serfőző Simon három verssel is szerepel.

A kutatómunkához is könyv kell

A Pro Urbe-díjas Gyárfás Ágnes könyvekről, könyvtárakról és az olvasásról

Gyárfás Ágnes Miskolccal kapcsolatos művelődés-történeti tevékenysége elismeréseként május 11-én, Miskolc város ünnepén megkapta a Pro Urbe-díjat. Kutatómunkájához a legnagyobb segítséget a könyvektől kapta, de könyvtárosként, könyvkiadóként és persze olvasóként is kötődik a könyvekhez – erről beszélgettünk Gyárfás Ágnessel.

Könyvek

– Mindig is gondolatgazdag közegben éltem. Szüleim, elődeim valamennyien író, olvasó emberek voltak. Hamar megtanultam, a könyvekre vigyázni kell, azok kincset rejtenek. Azt láttam, a felnőttek becsülik a könyveket, sokat olvasnak és nekem is olvastak. Kicsi gyermek voltam, amikor már kívülről mondtam a magyar népmeséket, ahogy azokat Benedek Elek lejegyezte. Ennek a tudásnak is köszönhetem, hogy a népmeséink gyökereit kutatva olyan összefüggéseket tárhattam fel, amelyek magyarázatot adnak a magyar nép eredetére, kultúrtörténetére, ősi hitvilágára. De kisiskolásként kedveltem Gaál Mózes könyveit is. Ő népszerű nyelven, közérthetően, a gyermekek számára élményszerűen dolgozta fel történelmünk jelentős eseményeit. Második elemista voltam, amikor megismertem Csilicsali Csalavári Csalavér történetét, és ettől kezdve sorra olvastam Móra Ferenc könyveit. Majd következtek Gárdonyi Géza, Mikszáth Kálmán, Krúdy Gyula regényei, és természetesen Arany János és Petőfi Sándor művei is. Édesapám Edelényben volt főjegyző, ott jártam elemibe, majd mikor bekerültem Miskolcra, a Tóth Pál Református Nőnevelő Intézetbe, elsősorban az itteni iskolatársaim hatására én is sorra vettem az akkor divatos, gyermeklányoknak szóló irodalmat.

Könyvtárak

– Amikor édesapám behozott a miskolci iskolába, elvitt Ferenczy bácsi főutcai könyvesboltjába is, ahol hitelszámlát nyitott a nevemre. Akkor kezdtem el a saját könyvtáram építését. Nem akartam visszaélni szüleim bizalmával, igyekeztem takarékoskodni, de nagyon sok szép könyvre bukkantam ebben a csodálatos kereskedésben. Aztán jött a vészidőszak, a háború, a Ferenczy könyvesbolt is megszűnt, én sem tanulhattam tovább, mivel osztályidegennek számítottam, de a könyvek szeretete megmaradt. Aztán csak sikerült bejutnom az Eötvös Loránd Tudományegyetemre, ahol magyar-könyvtár szakon tanulhattam, majd elvégeztem az esztétikát és 1970-ben megkaptam a bölcsész-doktori címet. Mintha nekem találták volna ki ezt a szakpárt: én mindig úgy képzeltem magam, hogy könyvek között telnek a napjaim, könyvtárban dolgozom. Ebben szerepe lehetett Szerb Antal Pendragon legendájának is.



Fotó: Bubcsó Gábor

A regény főhőse, Bátky János a British Museum könyvtárában kutató. Engem 1963-ban kértek fel a Miskolci Központi Orvosi Könyvtár vezetésére. Független szakértők véleménye szerint is országos hírű kutatóműhely alakult itt ki. Az intézményt 1984-ben tudományos könyvtárrá minősítették, én pedig megkaptam a tudományos főmunkatárs címet. Természetesen orvostörténeti kutatásokat is folytattam, de a bölcsészethez sem lettem hűtlen.

Kutatások

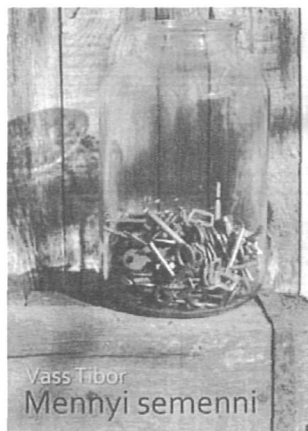
– A színház szeretetét is otthonról hoztam, így az első szakdolgozatomat a miskolci színház történetéről írtam. Ez később a Városi Könyvtár gondozásában nyomtatásban is megjelent. Ez volt az első könyvem, most talán már tizenöt-húsz saját könyvem is lehet, a folyóiratokban, gyűjteményes kötetekben megjelent tanulmányok számát pedig körülbelül sem tudom. Pedig nem foglalkozhattam annyit a saját kutatásaimmal, mint amennyit szerettem volna. Nagyon sok feladatot adott az 1990-ben alakult Miskolci Bölcsész Egyesület szervezése, az oktatás beindítása, a Nagy Lajos Király Magánegyetem folyamatos működtetése. Intézményünk keretében tudományos műhelyek jöttek létre, és sorra jelennek az egyesület által kiadott kötetek. Meggyőződésem, hogy a komoly kutatómunka elképzelhetetlen könyvek nélkül. Az internetet is használom, de az csak segédeszköz, a lényeg a könyvekben van.

(fg)

Mennyi semenni – Vass Tibor új kötete

Már a kötet cím is meghökkentő. Hogy is kell ezt érteni?! Lehet találgatni. Mennyi semennyi? Mennyi az annyi? Menni vagy maradni? Lenni vagy nem lenni? A válasz a kötetben van. Csak ki kell nyitni. Kulcsok a borítón – mennyi és semmi!

Vass Tibor miskolci születésű József Attila-díjas költő Mennyi semenni című verseskötete a Spanyolnátha művészeti folyóirat és a Példa Képfőiskola gondozásában jelent meg. A versekhez Vörös István József Attila-díjas költő írt ajánló sorokat.



Vass Tibor költészete megdöbbentően egyéges.

Egyéni hangot szólaltat meg a mai magyar irodalomban. Kassák, Erdély Miklós lehet a mestere. Tandori a nyelvi játékok tekintetében.

Neoavantgarde? Van benne valami onnan örökölt, vagy inkább

egyéni habitusából következő optimizmus. Szövegei mindig is sokkolóan személyesek voltak, ugyanakkor hideglelősen személy- és nyelvfőlöttek. Szinte idegtépő nyelvi szöszmötölései, viccei, orr- és fülfacsarásai egyszerűen átmentek filozófiába, átlökték az embert még a röhögés fölé is.

Mindez most se változott, de olyan életanyagot kell feldolgoznia, amilyen az utóbbi időkben csak egy pályatársára zúdult. Sőt, ez még olyanabb. Újsághír volt apja és anyja tragédiája. Ez a tény, mely a kötet legtöbb versének háttérben vérfagyasztó humorral és elkeseredett optimizmussal, sőt életszeretettel ott van. „Apám fekete lyuk” – kezdi a kötetnyitó verset, és nem viccel. – „Anyám féreglyuk” – kezdi a másik kötetnyitó verset, csillagászati metaforával indít valami tényleg csak a csillagok közül szemlélhetőt. Az egyáltalán nem pusztá vicc nála, hogy „koltból lettünk, kolttá leszünk”. Megrázó sorok és sorsok között megrázó hétköznapiak és könynyed versebégés.

A könyv maga nagyon szoros egység, nemcsak tematikusan, hanem formailag is. A költő valahová indul itt újra és újra. A címei minduntalan ilyenek: Indulok Krakkóba, Indulok Moszkvába, de ez még hagyján: Indulok Orchideásba, Indulok Másodiknapozásba. Hogy hová még, hová indul? Eperfásba, Fúróba, Keresztt-

geződésbe. Sőt: Ótvarsba, Jajkuba, Hagyomba. Erre a nemlétező földrajzra, és jószerivel nem létező nyelvre azért van szüksége, mert olyat akar mondani, olyanról akar beszélni, amiről még senki se beszélt, olyan dolgokról, amilyeneket még senki sem látott. Nemcsak a krimibe illő jelenetekről van szó, azokat a figyelmesen nyomozó olvasó megkeresheti és borzongva megtalálhatja, de mögöttük ott van egy *mágneses szürrealizmus*, és egy egész, ezzel a mágnessel odavonzott és eltaszított világ.

Nagy kötet ez. Néhány magában is remekműnek tűnő verssel, és egy szeretnivalóan komoly és idétlenkedő, vívódó és derűs személyiséggel a háttérben. Vagy épp az előtérben. Mit tehetünk érte? Olvasni kell a verseit.

Vörös István

Kötetbemutatók, dedikálások

Ünnepi Könyvhét, 2012

Június 5., kedd 16.00 – Fókusz Könyváruház, Miskolc, Széchenyi u. 7.

A könyv utóélete Miskolcon, a Szépírók Társasága támogatásával
Bemutatója: Filip Gabriella

SPN CsomóPontok a MASZRE támogatásával
Június 8., péntek, 14.00 – Vörösmarty tér, Budapest, PONT Kiadó (10. sz.) sátra

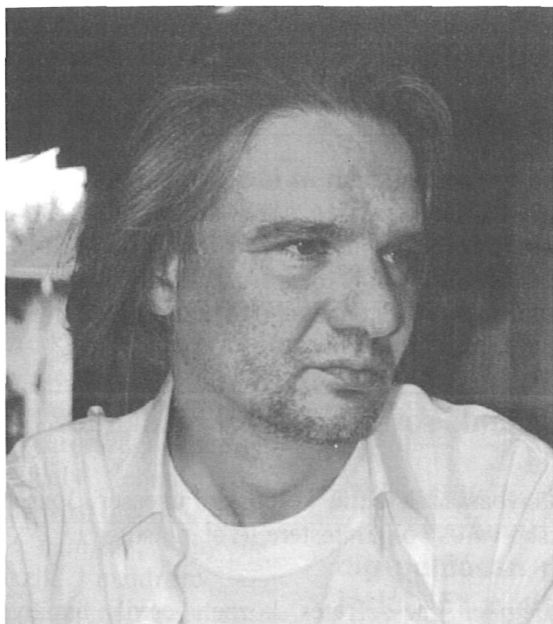
Június 3., Ady Múzeum, Nagyvárad

Június 6., Szinva terasz, Miskolc, Fókuszpavilon

Június 9., Zenepalota, Miskolc, Operafesztivál

Június 10., Nemzetközi Mail Art Művésztelep, Hernádkak

Június 16., Múzeumok Éjszakája, Színészmúzeum, Miskolc



Fotó: Vass Nóra

Vass Tibor (1968, Miskolc) költő, képzőművész, a Spanyolnátha művészeti folyóirat alapító főszerkesztője.

Díjai: Kassák-díj (1995), Szabó Lőrinc-díj (2003), József Attila-díj (2009).

SPN Könyvek eddig megjelent kötetei

Székelyhidi Zsolt: Ördögös; versek, Szkárosi Endre ajánlásával, 2009

Berka Attila: Lada Béla nem hal meg; kisregény, Körösi Zoltán ajánlásával, 2009

Jelenlét50 – Petőcz András 50. születésnapjára; szerk.: Fodor Tünde, 2009

HogyÖt – Az ötéves Spanyolnátha antológiája; szerk.: Vass Tibor, 2009

Hunlandia – A Spanyolnátha Deventer–Berekfürdő–Hernádkak antológiája; szerk. Székelyhidi Zsolt, 2010

Vass Tibor: Semmi szín alatt; versek, 2010

Miskolc KapuCíner – A Spanyolnátha Miskolc-antológiája; szerk.: Vass Tibor, 2010

Berka Attila: Hosszúkávé külön hideg tejjel, kisregény, Petőcz András ajánlásával, 2010

Vass Tibor: Mennyi semenni; versek, Vörös István ajánlásával, 2012

Díszkosz tizenkettő, a Spanyolnátha Légyott-antológiája, szerk.: Urbán Tibor, 2012

VASS TIBOR

Indulok Jukóapába

Apám fekete lyuk,
belsejében egy ideje semmit nem csinál.
Nincs is apámnak belseje. Nincs ideje.
Apám nagy művész, elnyel, gravitál.
Apám külsőleg én vagyok,
egy ideje a tennit próbálom csinálni.
Nincs tenni baj, az idő mintatengely.

Apám életműve nem én vagyok,
apám életműve minden ember, műség, műfog.
Apám műve az idegenség, apám műve a titok.
Apám a halálos tenger.
Tádám, mekkora művész az apám.

Tisztelt publikum, művészapám egy nagy zár,
képes a végén nyitni minden viccet.
Művészapám ismert poéngyilkos, kulcsrakész celeb,
anyám hivatásos szolgálatvezetője.

Művészapám lakatot tesz anyám szájára,
nem kicsit. Anyám szája nem kis lakat.
Művészapám a lakatot örökre zárja,
ha az örökre az, ahonnan most én jövök.



Indulok Jukóanyába

Anyám féreglyuk,
anyámon át lehet menni egyikből a másikba.
Anyámon lehet át.
Meg van az idő tehát bolondulva, meg van a tér tehát.
Anyám járat, anyám utazás.
Anyám belső, anyám idő. Ahány anya, annyi anyám.
Anyám sár, anyám szmog.
Anyám sínbusz, villamos. Léghajó.
Tádám, mekkora művész az anyám.

Művészanyám belsejében egy ideje
a semmi művészapákat csinál.
Ahány csinál, annyi halál.

Tisztelt publikum,
művészanyámnak művészapám a belseje,
az ideje is művészapám lett.
Művészanyám külsőleg én vagyok.

Művészapám lakatot tesz anyám szájára,
nagyot. Anyám szája egy nagy lakat.
Apám a lakatot örökre zárja,
ha az örökre az, ahonnan most én jövök.
Apám a kulcsot folyton elrakja,
valaki anyámat folyton apámon keresi.

Varga Rudolf – *feketén* *fehéren*

A Herendi 2004 Kiadó gondozásában két Varga Rudolf-könyv is megjelent az idei Ünnepi Könyvhétre. A Fénybarázdák – szülőföld barátság című kötet megjelenését a Szikszó város önkormányzata is támogatta, hiszen a szerző Szikszón született, egy ideig ott élt családjával, és olyan írások kaptak helyet a kötetben, melyek valamiképpen kapcsolódnak a szülőföldhöz. A Vice versa című kötet pedig olyan Varga-műveket tartalmaz, melyeket ő fordított valamilyen idegen nyelvről magyarra, illetve tőle fordítottak idegen nyelvre.



VICE VERSA
– VARGA RUDOLF FORDÍTÁSOK –



A Vice versa című kötet borítójára került Varga Rudolf-karikatúra alkotója niils – azaz Némethi Lajos, aki egyben a kötet szerkesztője is.

VARGA RUDOLF

Mind a tiéd

Bakosmarika, Zupcsánacsordás, Balogatyucska,
Csehovicsnagyapa, Zörgöbácsiakovács,
most mind, mind feléd zuhannak, nap és hold
túloldaláról előzúgó meteorfecskék, repülsz,
száguldsz velük fák csúcsai fölött a Kistagnál,
most mindnyájan épp feljebb, mégfeljebb
emelkedtek a Fényeskeresztnél,
odalent, a Mélyút agyagos
földjén hallgatnak az ürgelyukak,
és ez az egész, ez, ez most mind, mind a tiéd.
Magasról látod, végleg elvillant tűnő repülésed,
látod, látod, ebben a szép, szépúvilágban
már minden hamishamisítvány.
De a frissen vágott sarjú illata,
az eső utáni széna
kesernyészaga, a kóbor kiskutyák pillantása,
tenyereden a fáradt por,
az, az, az
akkoris, akkoris,
örökre, örökre
csak, csak, csak,
csak a tiéd.

Ajánló sorok a Fénybarázdákhoz

A Fénybarázdák című kötethez Füzesséri József, Szikszó város polgármestere írt ajánlást.

Nemrégiben, beszélgetés közben egyik barátom Varga Rudolf felé fordulva azt mondta: „Téged minden gyökered, minden idegszálad Abaújhoz, a Csereháthoz, Miskolchoz köt.” A kijelentés tovább munkált bennem, és akkor határoztam el, hogy visszatekintésként össze kell gyűjteni az írónak a szűkebb pátriához, a régi barátokhoz címzett írásait.

Varga Rudolf, Szikszó szülötte éppen ötven évvel ezelőtt, tizenkét évesen hagyta el városunkat, tizenöt évvel később a megyét is, azóta, ahogyan ő mondja, Budapesten *lakik*, de itt, nálunk, Abaújban, a Csereháton és Miskolcon *él*. És ez valóban így van, mivel ideje nagyobb részét velünk tölti.

Szepes Erika egyetemi tanár, kritikus írja a „Szertenézett, s nem lelé...” A Varga Rudolf-jelenség című tanulmánykötetében (Orpheusz Kiadó, Budapest): „Varga Rudolf kozmikus Énjének két fő változata van: egy vidékhez kötődő természeti és egy nagyvárosához kötődő urbánus.” Megerősítem én is, ez a kettősség jellemzi az író munkásságát. „Varga Rudolf 1977 elején búcsúzott a miskolci napilap redakciójától, slapajságának éveitől, de írásbeli ígéretet tett arra, hogy a távolság ellenére lelkében közel marad szülőföldjéhez. Sorsának, pályájának fordulatai ellenére vagy éppen azért – ígéretét betartva” – írja róla városunk másik szülötte, dr. Laczkó András irodalomtörténész, a Varga Rudolf prózája alkotásai és vallomásai tükrében című kötetében (Saluton Kiadó, Budapest).

„Varga Rudolf mindig az eleven, testmeleg emberi közösséget kereste, ahol őszinte szavakat lehet váltani mindenről, a barátokat, akik még kiállnak egymásért...” (Szerdahelyi István: Varga Rudolf és ez az izé vadkapitalizmus”, Orpheusz Kiadó, Budapest). Az esztéta megállapítása ihlette ennek a könyvnek az összeállítását, melyben a szavak, mondatok úgy vibrálnak, mint a *fénybarázdák*.

Jenei László új regénye: Bluebox

Az ember olykor örömmel adja át magát a nagy kékségnek. Belemártózik, lubickol, elmerül; és per-sze elszörnyed, mi mindent, miféle sok mindent lát ott – mint a tengermélybe ereszkedő Adrian Leverkühn a Doktor Faustus híres álomjelenetében.

Jenei László új regénye nem az óceán mélyé-re vezet az olvasót, hanem egy észak-magyarországi megye-székhely (lehetne még akár Miskolc is, de per-sze nem az; vagy ha tetszik, majdnem az, mert miért ne lehetne az...) egyik jobb időket is megélt, hétvégi tel-kekkel parcellázott öve-zetébe, ahol egy jobb időket megélt család egyik jobb időket megélt tagja, bizonyos Alfred merül el a saját (autisztikus) elméműködésének blueboxában: emlékeiben, fáj-dalmaiban, rendhagyó örömeiben, elemi vágyai-ban. A regény dermesztően szűkre szabott tárgyi világának elképesztően gazdag mentális – és nyelv-i! – közegében.

„Műveljük kertjeinket – szól az örök érvényű tanács. Jenei pe-dig példásan megművelte a sa-játját. Ez a kiskert rendszeren fel lett parcellázva, fel lett ásva és be lett ültetve. Ennek megfele-lően gazdag termést is hozott.”

A történet visszanyúl a családi titkokkal ter-hes közelmúltba (Kádár-rendszeren innen és túl), valamint túlnyúl az észak-magyarországi régió-n – egészen Budapestig, ahol Alfred bátyja, Bert boldo-gul vagy boldogtalanul (megítélés kérdése, vagy inkább a bátorságé?) a biznissz, illetve a szerelem világában. Feltűnnek továbbá feleségek (egykoriak és jelenlegiek), szeretők, szomszédok, főnökök: Jenei „kiskerti tablójának” emléke-zetes szereplői.

Ámde még emlékezete-sebb a tabló berendezése. Ahogyan Jenei beállítja a figu-rákat, ahogyan mozgatja őket, ahogyan belemászik a fejekbe, ahogyan kimászik onnan, aho-gyan átmászik más fejekbe... Ahogyan monológok-ra, mégpedig lebilincselő, hosszú-hosszú monoló-gokra fogja a szereplőit. Igazi öröm követni őt. Mintha Canetti, Robert Walser vagy Thomas Bernhard fogna kézen minket, és vezetne olyan elmetájékokra, ahol egyébként – magánemberként – nem szívesen járnánk, de így – olvasóként – komo-lyabb kalandot el sem tudunk képzelni.

Műveljük kertjeinket – szól az örök érvényű tanács. Jenei pedig példásan megművelte a sajátját. Ez a kiskert rendszeren fel lett parcellázva, fel lett ásva és be lett ültetve. Ennek megfelelően gazdag termést is hozott. És ami a fő: a regényíró nem egyengette el a vakondtúrásokat, az elmemozgás sűrű és sötét aknajárait. Hanem kitisztogatta és rendszerré alakította azokat. Vagyis a bluebox-technika segítségével sikeresen összehozta mindazt, ami a terepen található, mindazzal, ami a magára hagyott, magába zárt elme terepasztalán születik.

Bazsányi Sándor



NÉVJEGY

Jenei László (1964) író, szerkesztő (Műút)

Szabó Lőrinc-díj (2008)

Könyvei:

Ikerszobrok (regény, JAK, 2002), Mindenféle vágyak (novellák, Kortárs, 2004), Szarvas a temetőben (regény, Jelenkor, 2006), Szelle-mek és szerelmek (novellák, Bíbor, 2008), Bluebox (kiskerti tabló, regény, Bíbor, 2012).

Györgyei Géza regénye: Lélek a mélyben

Novellák, novelláskötetek után regényt ír Györgyei Géza, Miskolcon élő szerző. A Lélek a mélyben című kötet a Bíbor Kiadó gondozásában jelent meg, a borítót Györgyei Kornél tervezte, a grafikák Máger Ágnes képzőművész alkotásai.

A cím – Lélek a mélyben – első hallásra talán megtévesztő, de a regény első sorai hamar kijózanítanak: nem a lélek mélyén kutakodik a szerző, nem boldogságot és sikert ígérő életvezetési tanácsokat osztogat, hanem nagyon is valóságos történelmi eseményt idéz – az 1968-as csehszlovákiai bevonulást. Egy felvidéki városkában történt tragédia után kerül – szó szerint – mélyre a halál tokozó tankot vezető magyar sorkatona. Györgyei Géza könyvében ennek a fiatalembernek a szemszögéből, alulnézetből ismerhetjük meg, hogyan lehetett élni, túlélni az 1960-as, '70-es években Magyarországon. Pontosán nem tudjuk, meddig raboskodik saját börtönében az egykori katona, a helyszínt sem nevezi meg pontosan a szerző, mondhatnánk: a szépirodalom nem létezhet fikció nélkül. De a Lélek a mélyben főhőse úgy osztja meg velünk emlékeit, hogy minden regényessége, kalandos fordulata ellenére elhisszük neki: mindez megtörtént vagy megtörténhetett. Beszélünk kell róla.

Az első áldozat

„Még ma is gyakran álmodom arról a copfos, szőke hajú kislányról. Régebben örökké csak rá tudtam gondolni. Arra a percre, amikor a felvidéki kisváros macskaköves utcáján a tankom elé lépett, és én már nem tudtam kikerülni, sem megállítani a tíztonnás szörnyeteget. Ez a kislány volt az első áldozat, akit azokon a forró, augusztusi napokon több tucat halott és sebesült, megérőszakolt lányok, asszonyok sokasága követett – a tavaszi jelzővel illetett remény utáni kegyetlen megtorlás idején.

Bajtársaim hiába tartottak volna vissza, kimásztam a tankból, hogy lelkemet örökre befröcskölje a kockaköveken elterülő vérvörös látvány.

– Azonnal menjen vissza a helyére! Induljon tovább – üvöltötte felém az őrmester, mert az én tankom vezette a konvojt. Nem sírtam, csak hasogatta a torkom a végtelen mélybe zuhanók sikoltása. Úgy éreztem, megfulladok. Hártyává vékonyodik a lelkemet körülvevő védőburok, végleg megszakadnak a hitemet, bizakodásomat tápláló hajszálgökökerek.”



Kötetnyi beszélgetés a pasztorálpszichológussal

Kézen fogva Isten országa felé – ezzel a sorozattal interjúk jelennek meg több mint öt éve az Új Misszió című katolikus folyóiratban Makkai László pasztorálpszichológussal, a Miskolci Egyetem lelkészével. A beszélgetéseket készítő Dobos Klára, a lap szerkesztője hónapról hónapra olyan témákat vet fel, amelyek bárki számára fontosak, érdekesek lehetnek. Szó esett már barátságról, szerelemről, családról, gyermeknevelésről, mindenféle emberi ügyeinkről. Az eredetileg a folyóirat olvasói számára készült interjúkból a Miskolci Görögkatolikus Egyetemi Lelekeség kiadásában könyv alakban is megjelent egy válogatás. A Kézen fogva Isten országa felé című kötetet Dobos Gergely tervezte, a borítót Stift Zoltán Angelico atya rajzának felhasználásával készítette. Összeállításunkban az interjúkból kiemelt idézetek szerepelnek.



Mesék vagy tévutak

Minden mese hordoz bizonyos üzeneteket. Számos esetben például olyan világba csöppenti a gyereket, amiben benne van a nagyravágyás, a többrevágyás. A kicsik azonosítják magukat a hatalmaskodó, mindenkinek parancsoló királlyal. Ezt a maguk szintjén feldolgozzák: beöltöznak királynak, királykisasszonynak. A mesével együtt élnek a mindennapokat: otthon is magukra terítnek egy kis plédet palástnak, fejükön egy sapka a korona, és elhiszik, hogy ők az uralkodók. Amikor úgy nő fel a gyermek, hogy életéből kimaradt az olvasott mese és az izgalmak átélése, a királyi, királynői attitűd, felnőttként próbálja majd mindezt „bepótolni” – de már csak helytelen módon tudja. Mert ott már a nagyravágyás, az irrealitás egészen más értelmet kap. A mesék feldolgozása gyermekkorban sokkal gördülékenyebb, mint később, mikor már köt a valóság. Sok ember élete felnőttkorban csúszhat el egy olyan, saját maga számára kitalált világban, ami nem annyira a felnőttekre jellemző. Ebben elveszíti a kapcsolatát mindennel és mindenkivel, a nagyravágyásban inkább bosszúálló lesz, az okkultizmus felé fordul, és még sorolhatnánk a tévutakat...

Mesevilágban felnőni a gyermek lételeme. Megküzdési stratégiákkal találkozhat, vágyakozik valami után, amit meg is kap a végén: a jó mindig győz, a szegénylegényt megsegíti az Isten, a bánat vidámságra fordul, a könnyek felszáradnak, a hétfejű sárkánnyal el lehet bírni, ki lehet szabadítani a királylányt, ásó, kapa, nagyharang, szerelem, minden van bennük! (...)

A gyerekek izgalmi állapota egészen más helyen van már, mint a mi korunkban. Minket elszórakoztatott a Mazsola, a Futrinka utca. A mai gyerekeknek ezek már lassúak. Ma az kell, ami intenzív... Ugye, a szülő hajlamos megbízni a médiában: mese van a tévében, a gyerek „odacuppan” és nézi, a szülő közben teszi a dolgát, és nyugodt, hogy a mese az jó. De a mai tévés mesék többségétől a gyerek nem épül, sőt...

Virtuális kalandok, valóságos veszélyek

Bizony, az internetet is intelligensen kell használni! Például csak annyi ideig, amíg ténylegesen szükség van rá... Óvodások, kisiskolások kezébe egyáltalán nem adnám ezt a lehetőséget, találjon ki nekik más programot a szülő! Biztos kényelmes, hogy ha nem ér rá, bekapcsolja a gépet, s odaülteti egy játék elé a gyereket. De ezzel nagy kárt okoz. Sokkal jobb, ha valamilyen igazi játékot ad a kezébe, mutasson neki kreatív elfoglaltságot. Amikor meg van egy kis ideje, akkor a gyerek érdekében – de a sajátjában is – menjenek a játszótérre, sétálni, kirándulni... A nagyobbaknak pedig meg kell tanítani a szabályokat: figyeljenek az időre, s tudatosítsák magukban, hogy nem azért van ez a tér, hogy ott különböző üzenetekkel lejárassák a társukat vagy feltörjék a másik oldalát stb. És tudni kell, hogy ezek nélkül a rendszerek nélkül is normálisan folya az élet. Ha holnap azt mondják, hogy hopp, megszűnt a facebook vagy az iwiw, attól még a világ nem dől össze. Nem szabad, hogy ez határozza meg az életünket!

Galériás könyvek, alkalmi kiadványok

A Miskolci Galéria kiállításaiival kapcsolatos alkalmi kiadványok, képzőművészeti albumok, a város művészeti életet bemutató könyvek megvásárolhatók az intézmény múzeumi boltjában (Rákóczi-ház, Miskolc, Rákóczi u. 2.). A legújabbak közül válogattunk.

A tavalyi Ünnepi Könyvhét óta a Miskolci Galéria gondozásában megjelent kötetek közül mindenképpen figyelmet érdemel a *Miskolci Galéria* című „emlékkönyv”. Nemcsak a kulturális intézmény, de a város múltjának megismerését is jól szolgálhatja ez a kiadvány. A galéria hivatalos nevének változása is lehetne egy jellegzetes miskolci történelmi lecke.

„A Miskolci Galériát önálló városi kiállítási intézményként 1967-ben alapította Miskolc Megyei Jogú Város Tanácsa a budapesti Múcsarnok mintájára – vidéki viszonylatban elsőként –, Miskolci Kiállítási Csarnok néven. 1968. január 1-jétől kapta a Miskolci Galéria nevet. 1968-ban befejeződött a diósgyőri vár rekonstrukciója és a műemlék a város kezelésébe került. A vár működtetését a Miskolci Galéria feladatákként határozták meg, így 1968. augusztus 20-tól az intézmény neve Diósgyőri Vármúzeum–Miskolci Galéria lett. 1970-ben újabb intézménnyel, a Miskolci Képtárral gazdagodott a város, amelynek anyagát a Herman Ottó Múzeum képzőművészeti gyűjteménye, valamint a miskolci képzőművészek gyűjteményes kiállítása adta. Bővült az intézmény neve: Diósgyőri Vármúzeum–Miskolci Galéria–Városi Képtár. A hatályos múzeumi törvény alapján, helyi döntés szerint 1974-ben a Diósgyőri Vármúzeum és a Miskolci Képtár a létrehozott Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatósághoz (Herman Ottó Múzeum) került gyűjteményeivel együtt, és a Miskolci Galéria kiállítási intézményként a város kezelésében maradt.” Eddig az idézet a Miskolci Galéria címmel megjelent kötet bevezető tanulmányából.

A Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum által kiadott, számtalan fotóval illusztrált emlékkönyv bemutatja az intézmény (ma már Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum Nonprofit Kft.) múltját, sorra veszi jelentős eseményeit, áttekintést ad ma is futó programjairól, kiállítóhelyeiről, szakmai munkájáról.

A kötet szerkesztője, Dobrik István művészettörténész bevezető tanulmánya után a korábbi igazgatókkal (Czeglédy Ilonával, Dusza Évával, Dobrik Istvánnal) készült interjúk következnek, és természetesen megszólal a jelenlegi igazgató, Bán

András is. A Miskolci Galéria kiállításainak és rendezvényeinek válogatott bibliográfiáját a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár két munkatársa, Bede Katalin és Józsay Zsoltné készítette.

Új kiállítóhellyel gyarapodott a Miskolci Galéria. Urbán Tibor képzőművész a Színészmúzeum (Déryné u. 3.) alatti pincéből alakította ki a Teátrum Pincehely Galériát. Az itteni kiállításokhoz kapcsolódva jelent meg a *Szemes Csavar* című alkalmi kiadvány. Ennek első számában írja a szervező, Urbán Tibor képzőművész: „A Teátrum Pincehely Galéria negyedévente, képzőművészeti fórumokon, elsősorban miskolci kötődésű alkotók számára szervez – nemcsak hagyományos értelemben vett – meghívásos tematikus kiállításokat. (...) Tárlatunkkal nem egy elzárt épületrészbe szorultunk, hanem egy sok időt megélt, sokat sejtető ház izgalmas (bizalmas) rejtékelyébe lépünk, amit közös munkánk eredményeként – reményeink szerint – majd mindenki ismerni fog. A régi (műemlék) falak között tapintható lesz az egyén gondolata, a tér adta különleges atmoszféra, melyben mindannyian közösen alkothatjuk meg az 'egészet', a szellem összetartó erejét.”

Szalay Lajos világhírű grafikusművészt és feleségét a miskolcra való visszatelepülésüktől kezdve (1988) rendszeresen látogatta otthonukban dr. Nagy Róbert orvos. Ezeknek a találkozásoknak az emlékéit olvashatjuk *A Szalay házaspár hétköznapjai* című kötetben. Az archív fényképeket Litwin József iparművész készítette.



Kerámiák két kötetben – könyvbemutató a MAB-ban

A 83. Ünnepi Könyvhét szakmai rendezvényeihez kapcsolódva a Kárpát-medence kerámiaművészete (Alföld, Miskolc és a habánok) címmel a kerámiaműhelyek kialakulásáról tart előadást, valamint kötetbemutatót Csupor István és Vörösváry Ferenc a miskolci Herman Ottó Múzeum és a Miskolci Akadémiai Bizottság Történelmi Szakbizottsága közös összejövetelel június 8-án, péntek délután 5 órától a MAB-székházban (Miskolc, Erzsébet tér 3.).



A könyvsorozat eddig megjelent darabjai (Csupor István: Erdély népi kerámiaművészete, valamint Balla Gabriella: Holics, Buda, Tata kerámiaművészete), továbbá a két újabb kötet (Csupor István: Az Alföld népi kerámiaművészete és Radványi

Diána – Réti László: A habánok kerámiaművészete) azt tűzték ki célul maguk elé, hogy közérthető formában, a szakmaiság megőrzése mellett, kiemelkedő színvonalú fényképek segítségével mutassák be a Kárpát-medence kerámiájának a világon egyedülálló formai és díszítőművelési gazdagságát.

A kötetek a közgyűjtemények anyaga mellett hangsúlyos mértékben használtak fel magángyűjteményekben őrzött darabokat is. Az alföldi fazekasságot a formai sokszínűség, a gazdag díszítés és a csak ott előforduló tárgytipusok jelenléte határozza meg. Ki ne hallott volna már miskakancsóról vagy butelláról, amelyek egykor csak az alföldi fazekasok műhelyében készültek? Az Alföldön nem található fazéknak jó agyag, így itt a korsós és a tálás mesterség terjedt el. A kiemelt jelentőségű fazekasközpontok mellett kisebb műhelyek közül is több bekerült a kötetbe.

A másik kötet Európa egyik legkiemelkedőbb kerámia kultúrájának, a habánok kerámiaművészetének állít emléket. A rendkívül gazdagon illusztrált könyv nyolc ország közel ötven múzeumának és húsz magángyűjteménynek az anyagából válogatott, és bár elsősorban a habánok művészetének kárpát-medencei időszakára (és abban is a 17. századra és a 18. század első felére) koncentrál, azért kitér a morvaországi előzményekre is. A vallási üldözések miatt gyakran menekülő habánok rendkívül változatos, igényes és magas színvonalú fazekasságot hoztak létre, és egyedülálló emlékművet hagytak maguk után, amelyre legalább annyira jellemzőek a reneszánsz gyökerek, mint a Kárpát-medence sajátos kultúrája.

Csupor István

Zelenák István tokaji helytörténész júniusban megjelenő A tokaji aszú titkai című tanulmánykötete az utóbbi évtizedek történelmi kutatásait összefoglalva új ismeretek sokaságával segít hozzá a tokaji borvidék múltjának és jelenének megismeréséhez. Leírja a borvidék kialakulását, a tokaji bor bekerülését a nemzetközi áruforgalomba. A szerző napjainkig követve ismerteti az aszúkészítés változásait, történéseit, bemutatja a különböző korok törekvéseit. Foglalkozik napjaink borászai – elsősorban Szepsy István – munkásságával is, így hívja fel a figyelmet arra: milyen küzdelem folyik a tokaji hírnevének megőrzéséért, a termék megújításáért.

Zelenák István A tokaji aszú titkai című kötete az Agroinform Kiadó és Nyomda gondozásában jelenik meg.



Gyógyszer a megsebzett lelkekre

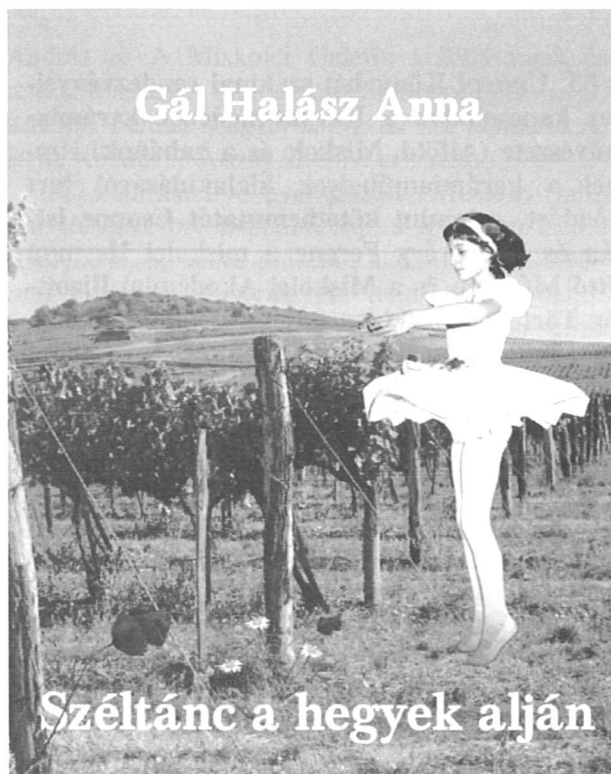
Hat unokájának ajánlja legújabb, 12. kötetét Gál Halász Anna – „hogy megismerjék gyökereiket”. De bárki számára hasznos olvasmány lehet, akit érdekel a múlt. Az előszóban Kiss Antal István áldozópap szerint azért jó ez a regény, mert „olyan családot mutat be, mely példaértékű, s ugyanakkor nagyon emberi is marad. Tehát követhető. Tehát tanítható. Nem egy vérbő regény. De bizonyos, hogy az új köznevelési törvényt kiegészíti a maga irodalmi eszközeivel. Így éltek a XX. század közepén az emberek. Így is lehet élni! Sőt csak így, ilyen partok között érdemes leélni tovább folyó életünket.

Mert mit tudunk tenni, hol lehet előre haladni? Anyagilag körbe zárt bennünket ez a fojtott légkörű, dolláros, svájci frankos szmog. Egyet tudunk tenni: hazaszerető, Krisztust követő fiataltságot nevelni! Minden alapvető szabály, parancs sarokkő kettő ezer, sőt több ezer éve meg van írva. Ezekhez szükséges visszatérni.

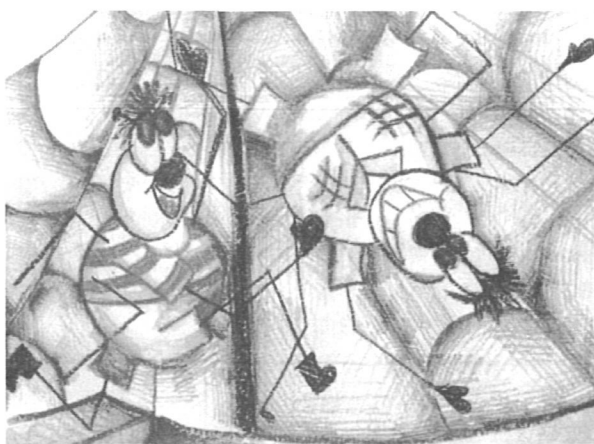
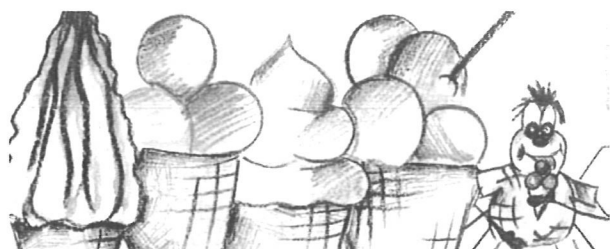
Mit tudott mondani a II. Vatikáni zsinat? Azt, hogy visszatérni a forráshoz. Visszatérni a Biblia tanításához.

Hát ez a szellemiség, ez a gondolkodásmód járja át a könyv minden sorát. Ezért lehet kísérője az új köznevelési törvénynek.

Forgassa csak minél több ember e könyv lapjait, mert gyógyszer gyanánt hat ez a sokszorosan megsebzett mai lelkekre.”



A kötet bemutatója június 11-én, hétfőn délután 5 órakor kezdődik a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. A szerzővel Venyigéné Makrányi Margit könyvtáros beszélget.



Két kis pók, név szerint Tojásosfagyi-evő Bajnok és Kakaóivó Bajnok csodálatos kalandjait írásban is közreadja Belme Gábor Pókmesék című kötetében. Eredetileg szóban, estéről estére szőtte a mesék fonálát a Miskolcon élő, elsőkötetes szerző. Olyan világokat talált ki így, ahová minden gyerek szívesen elmenne, és a szülők is elengednék oda őket, hiszen számtalan hasznos dolgot megtanulnának, miközben jól szórakoznának. A legjobb persze az lenne, ha felnőttek is a gyerekekkel tartanának: együtt fedoznák fel a világ csodáit, és teremtenének csodás világokat.

A kötet illusztrációit Murvainé Elek Emese készítette.

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár könyvheti programjai

Június 2., szombat 10.00-13.00

Készíts velünk cicát, teknőst, madarat és más!

Családi kézműves matiné

Herczeg Mária népijátsház-vezetővel

Június 2. szombat 14.00

A magyar historikus zenét játszó **Landini együttes** koncertje a földszinti előadóteremben

Június 5., kedd 14.00

Párban a gyermekekért

Vendégeink:

Zalán Tibor József Attila-díjas író, költő és

Baranyai András Gál Mátyás-díjas illusztrátor

Június 6., szerda 15.30

„A Műút a könyvtárba vezet” 23.

Vendégünk:

Lator László Kossuth-díjas költő, irodalomtörténész

Beszélgetőtárs:

Jenei László Szabó Lőrinc-díjas író

Június 6., szerda 17.00

„A Műút a könyvtárba vezet” 24.

Vendégünk:

L. Simon László József Attila-díjas író, költő

Beszélgetőtársak:

Venyigéné Makrányi Margit könyvtáros és

Zemplényi Attila költő, a Műút folyóirat főszerkesztője

Június 7., csütörtök 17.00

Színek az életemből

Bács Ferenc Jászai-díjas, érdemes művész, a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze díjjal kitüntetett színművész estje

Június 8., péntek 17.00

Bluebox

Jenei László regényét bemutatja **Bazsányi Sándor** kritikus, esztéta

Június 11., hétfő 17.00

Szél tánc a hegyek alján

Gál Halász Anna kötetének bemutatója

Beszélgetőtárs:

Venyigéné Makrányi Margit könyvtáros

Június 12., kedd 14.00

Székelyföldi legendárium

A könyvet bemutatja:

Fazakas Szabolcs, a kötet megálmodója

Június 22., péntek 10.00

Mazsola és Tádé

A budapesti **Fabula Bábszínház** zenés bábjátéka

A programokra a belépés díjtalan!

A programokat az NKA Márai Irodalmi Ideiglenes Kollégium és a Márai Tényirodalmi Ideiglenes Kollégium, valamint, a Szépírók Társasága támogatja

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
2012. évi ünnepi könyvheti kiadványa

Szerkesztette: Filip Gabriella, Venyigéné Makrányi Margit



Nemzeti
Kulturális
Alap

Vendégek a 83. Ünnepi Könyvhét és a 11. Gyermeknapok
rendezvényein Borsod-Abaúj-Zemplén megye könyvtáiraiban

Bács Ferenc
Baranyai András
Bárdos Bódi László
Bazsányi Sándor
Bodnár István
Cseh István
Csorba Csaba
Dérer Zsolt
Fazakas Szabolcs
Fazekas József
Fehér Katalin
Finy Petra
Gál Halász Anna
GreCsó Krisztián
Herczeg Mária
Jenei László
Kálnay Adél
Kiss Tünde
Koncz Ferenc

Dr. Ködöböcz Gábor
Kőszeghy Csillával
Kukorelly Endre
Kuttor Diána
L. Simon László
Lator László
Magyari Andrea
Nógrádi Gábor
Nógrádi Gergely
Papp Ferenc
Peti Lehel

Dr. Pusztaszeri László
Sohonyai Edit
Szitka Péter
Tóth Andrea Mária
Vécsei Rita Andrea
Venyigéné Makrányi Margit
Veres Miklós
Zalán Tibor
Zemlényi Attila



Bocskai István Gimnázium és Szakközépiskola diákjai
Fabula Bábszínház
Landini együttes
Pillangó Bábszínház
Vagabanda



AMI TÖBB MINT KÖNYV-TÁR

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár

3530 Miskolc, Görgey Artúr u. 11. Tel.: 46/503-120; fax: 46/340-448

www.rfmlib.hu; rakoczi@rfmlib.hu